

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/26/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8714210660
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kalináková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8714210660.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kalinákovvej a členov senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci spôsobilosti na právne úkony F.. I. H., J.. X.X.XXXX, G. N., Š. XXX/XX, práv. zast. JUDr. Milanom Sivým, advokátom, so sídlom Nám. sv. Egídia 3006/116, 058 01 Poprad, zastúpeného opatrovníčkou S.. M.. F. S., J.. XX.X.XXXX, G. N., Z. XXX/XX, v konaní začatom na návrh Mesta N., E. XXX/XX, za účasti Okresnej prokuratúry v K., za účasti Krajskej prokuratúry v K., v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, o odvolaní F.. I. H., o spôsobilosti ktorého sa koná, proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 14Ps/20/2014-424 zo dňa 26.10.2021, takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Navrhovateľ návrhom z 19.9.2014 žiadal pozbaviť spôsobilosti na právne úkony F.. I. H., ktorý následne pozmenil v tom, že žiadal o jeho obmedzenie spôsobilosti na právne úkony dôvodiac, že v dôsledku nadužívania alkoholu a následne z toho vyplývajúcej psychickej poruchy, F.. H. je nespôsobilý nakladať s majetkom väčšieho rozsahu, nakoľko týmto obmedzuje tretie osoby, ale aj ohrozuje seba tým, že jeho správanie je ťažko usmerniteľné. Zároveň navrhovateľ Mesto N. súhlasil s jeho ustanovením za opatrovníka.

2. Okresný súd Poprad rozsudkom č.k. 14Ps/20/2014-144 zo dňa 22.2.2018 obmedzil F.. I. H., spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je schopný uzatvárať zmluvy o prevode nehnuteľnosti, akékoľvek zmluvy hospodárskeho charakteru spojené s preberaním finančných záväzkov, najmä zmluvy o pôžičke, úvere, ručiteľské zmluvy a nakladať s majetkom väčšieho rozsahu ako 30,- eur týždenne. Za opatrovníka mu ustanovil Mesto N.. Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 21CoP/12/2018-166 zo dňa 11.9.2018 na základe podaného odvolania zrušil rozsudok a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

3. Okresný súd Poprad ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) následne napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že cit.:

„I. O b m e d z u j e F. I. H., J.. X.X.XXXX, trvale bytom Š. XXX/XX, N. spôsobilosti na právne úkony tak, že menovaný nie je schopný disponovať finančnou hotovosťou nad 150,- eur mesačne a vyslovovať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti ako v ústavnej tak aj ambulantnej forme, rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

II. U s t a n o v u j e F. I. H., J.. X.X.XXXX opatrovníka v osobe Mesta N., ktorému vymedzuje rozsah práv a povinností tak, že tento je povinný a oprávnený menovaného zastupovať a vykonávať za menovaného všetky právne úkony v oblastiach, v ktorých bol menovaný obmedzený spôsobilosti na právne úkony.

III. U k l a d á Mestu N. podávať súdu raz ročne správy o stave majetku opatrovanca a to vždy do 30.6. toho ktorého roku.

IV. V prevyšujúcej časti návrh z a m i e t a.

V. Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov konania.“

4. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 8 ods. 1, § 10 ods. 1, § 27 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, § 231 písm. a), § 239, § 240 ods. 3 veta prvá, § 243 ods. 1, 2, § 248 ods. 1, 2, § 272, § 274 ods. 2, § 275 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

5. Po posúdení zisteného skutočného stavu v spojení s vyššie citovanými ustanoveniami § 10 ods.1 Občianskeho zákonníka a § 231 písm. a) CMP dospel súd k záveru, že zákonné podmienky pre obmedzenie spôsobilosti F. I. H. na právne úkony sú v tomto prípade splnené a v časti dôvodné. V konaní bolo nesporne preukázané, že trpí poruchami, ktoré nie sú len prechodné, ale trvalého charakteru, čo bolo preukázané oboma znaleckými posudkami.

6. Ustanovená znalkyňa S.. G. H. predložila znalecký posudok č. XX/XXXX z 18.12.2020, v ktorom konštatovala, že prognóza zdravotného stavu je nepriaznivá a stav sa v budúcnosti môže len zhoršovať. Poukázala na dané ochorenie u F.. H., ktoré je spojené s nadužívaním alkoholu, a preto môže ohrozovať seba a aj okolie. Ďalej konštatovala, že v štádiu dekompenzácie sa N. ochorenie prejavuje poruchami vnímania, poruchami myslenia spolu aj s poruchami správania, ktoré je psychoticky motivované, pričom kritičnosť, úsudok a chápatosť sú v tomto štádiu plne vymiznuté. Poukázala na emočné oploštenie s neschopnosťou empatie, emočnú labilitu so zvýšenou iritabilitou, impulzivitou s poruchami správania s heteroagresivitou verbálnou, ako aj brachiálnou. Upriamila pozornosť, že menovaný je k chorobe a liečbe nekritický, nepovažuje ju za dôležitú, absentuje jeho pocit chorobnosti.

Znalkyňa S.. Z. A. v znaleckom posudku č. XX/XXXX zo dňa 1.8.2021, tiež na pojednávaní súdu dňa 26.10.2021 uviedla, že z pohľadu psychiatra sa u F.. H. nejedná o trest alebo dehonestáciu, ale naopak ide o jeho ochranu a to z hľadiska zdravotného, ale i sociálneho, poukázala, že záver znaleckého posudku je vyhodnotením dvoch psychiatrických diagnóz, ktoré u menovaného sú prítomné v dĺžke 17 rokov, pričom obe diagnózy znamenajú kvalitatívne minusový dopad na spôsob života F.. H.. Vývoj týchto ochorení teda N. a závislosti je nepriaznivý, čo nemôže nikdy odoznieť. Taktiež zdôraznila, že F.. H.Š. si nie je schopný zabezpečiť riadnu starostlivosť v prípade ďalších iných zdravotných komplikácií a zhrnula, že každý psychiater sa snaží, aby kvalita života bola u týchto pacientov čo najmenej obmedzovaná v dôsledku ochorenia a prvotná diagnóza, teda schizofrénia, je len viac podporovaná jeho ďalšou diagnózou, teda závislosťou na alkohole. Zo záverov kontrolného znaleckého posudku jednoznačne vyplynulo, že N. ochorenie a alkoholizmus je ochorenie degeneratívne v zmysle sekundárnej deteriorácie intelektových schopností, osobnosť F.. H. je rigidná, nie je schopný racionálnych, kreatívnych a hlavne samostatných úkonov v priebehu denného bežného života a teda nie je schopný samostatne fungovať tak, aby neboli ohrozené jeho zásadné podmienky bazálnej existencie v zmysle bývania, hospodárenia s peniazmi a zachovania základných životných zabezpečení. K obmedzeniu v rámci disponovania s financiami poznamenala, že pri stanovení výšky 150,- eur mesačne vychádzala z výšky jeho dôchodku, z jeho spôsobu života, s prihliadnutím na fakt, že denne si môže dokúpiť potreby ako je jedlo, cigarety a čo sa týka jej návrhu v rámci obmedzenia rozhodovaní o zdravotnej a sociálnej starostlivosti, mala za to, že F.. H. nie je spôsobilý posúdiť svoj zdravotný stav na účely udelenia súhlasu s akoukoľvek liečbou a teda je potrebné, aby tento súhlas bol nahradený súhlasom opatrovníka.

V rozsahu obmedzenia mu bol ustanovený opatrovník a to Mesto N., nakoľko nikto z príbuzných F.. H. neprejavil záujem funkciu opatrovníka vykonávať.

Súd sa nestotožnil s návrhom navrhovateľa, aby bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, pretože to už ani zo zákona nie je možné, a preto v prevyšujúcej časti návrh zamietol.

Pri zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti súd sa nestotožnil ani so stanoviskom znalkyne S.. Z. A., ktorá doporučila obmedziť F. I. H. aj pri uzatváraní akýchkoľvek zmlúv a podpisovaní úradných listín, nakoľko tieto skutočnosti neboli ani pri podaní návrhu a ani počas celého konania od roku 2016 preukázané, že by takýmto konaním mohol F.. I. H. ohroziť svoje ekonomické záujmy, pretože žiadnym takýmto konaním nedošlo, ani k pokusu urobiť takéto úkony.

7. O trovách konania rozhodol súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

III. Obsah odvolania osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná a obsah vyjadrení k odvolaniu

8. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie F.. I. H. ako osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, a to voči výrokom I., II. a III. Namietal, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby boli uskutočnené jeho procesné práva bez porušenia jeho práva na spravodlivý proces, keď v predmetnom konaní ustanovil ako procesného opatrovníka jeho dcéru F., ktorá v priebehu konania nezastupovala jeho záujmy, ale vystupovala v príkrom rozpore s jeho záujmami. Ďalej namietal, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď vychádzal najmä zo znaleckých posudkov, voči ktorým boli podávané námietky prostredníctvom právneho zástupcu, v ktorých poukazoval na nesprávnosť podkladov, z ktorých súd vychádzal. Znalecký posudok je podľa jeho názoru vypracovaný tendenčne a neúplne, jeho závery považuje za nesprávne spracované na základe neúplne a nesprávne zisteného skutkového stavu. Absentuje lekárska dokumentácia a charakteristika liečby absolvovanej napríklad počas absolvovania ústavnej liečby s poukazom na to, že počas daných úkonov sa podroboval dôsledne psychiatrickej liečbe, aktívne sa zapájal do pracovnej a činnostnej terapie, spolupracoval, dodržiaval liečebný režim a správal sa bezproblémovo, riešil si svoje úradné záležitosti sám a rovnako tak aj úpravu svojho bývania. Závery spracované primárom S.. O. jednoznačne poukazujú na to, že účel liečby je plnený a nie je dôvod na ústavnú liečbu, preto doporučuje zmenu liečby na ambulantnú. Ďalej namietal, že v znaleckom posudku sa lekárske správy tohto druhu nenachádzajú, pričom sa nachádza akési dopĺňajúce stanovisko S.. G. napriek tomu, že uvedená osoba nemá žiadne medicínske vzdelanie, nie je spôsobilá spracovávať dopĺňajúce stanovisko k znaleckému posudku. Odvolateľ sa domnieva, že znalkyňa pre potreby spracovania znaleckého posudku používa len tú časť dokumentácie, ktorá je pre neho poškodzujúca a nezisťuje jeho zdravotný stav seriózne a komplexne. Ďalej namietal samotný spôsob vykonania vlastného vyšetrenia, ktoré nebolo vykonané vo väčšom časovom rozsahu ako 10 minút, kde mu znalkyňa položila 3-4 otázky typu, ako sa cíti, koľko má rokov a koľko váži. Závery znalkyne považuje za nepreskúmateľné a neobjektívne, keďže napadnutý znalecký posudok je spracovaný bez príloh. Ďalej namietal znalecký posudok z dôvodu, že znalkyňa je vo veci zaujatá, pretože podklady pre spracovanie listinného dôkazu preberal znalec len čiastočne vo forme, ktorá vyhovuje tvrdeniam navrhovateľa. Ďalej namietal, že súd síce nariadil spracovať kontrolný znalecký posudok znalkyňou S.. Z. A., avšak nezabezpečil, že by sa kontrolný znalec nedopustil tých istých väd ako znalec predchádzajúci. Závery predmetného kontrolného znaleckého posudku namietal a zároveň navrhol ako svedka dopytovať ošetrojúcu lekárku S.. I., u ktorej absolvuje ambulantnú liečbu a ktorá potvrdila svojimi dokladmi, že nariadená ambulantná liečba je postačujúca a vhodná vzhľadom na jeho zdravotný stav. Súd však návrh na vykonanie výsluchu S.. I. zamietol a tento dôkaz nevykonal, čím spôsobil skutočnosť, že nezistil správne skutkový stav, na základe ktorého vo veci nesprávne rozhodol. Za procesnú a právnu vadu považuje skutočnosť, že za opatrovníka mu je ustanovené Mesto N., teda navrhovateľ, ktorý v celom konaní vystupoval proti jeho osobe a je preto zrejmé, že takto ustanovený opatrovník je v konflikte záujmu a nemôže nezaujato vo vzťahu k jeho osobe vykonávať funkciu opatrovníka. Navrhol rozsudok v celom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie.

9. Ustanovená opatrovníčka, dcéra osoby, o ktorej spôsobilosť ide, vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že otec sa snaží neúmerne predlžovať čas súdneho konania tým, že napáda každé znalecké dokazovanie a navrhuje neustále nových znalcov. Konštatovala, že jej otec paranoidne vníma realitu, v dôsledku čoho má za to, že mu celá rodina ako aj mesto, znalci, súdy a pod. chcú vedome uškodiť. Jej otec nemá snahu o dobrovoľnú abstinenciu a jeho zdravotný stav sa bude tým pádom len zhoršovať, čo sa odráža v jeho správaní v posledných rokoch a táto skutočnosť jej a takisto jej sestre nie je ľahostajná. Dlhoročné požívanie alkoholických nápojov ho zmenilo natoľko, že nie je schopný adekvátne a sebakriticky nakladať s finančnými prostriedkami, uzatvárať zmluvy akéhokoľvek druhu s prihladením

na ich následky a svojpomocne si vytvárať primerané životné podmienky. Uviedla, že spolu so sestrou sa nebránia možnosti byť jeho opatrovníčkami, avšak uvedomujú si, že potrebuje odbornú lekársku pomoc, s administratívnymi a právnymi úkonmi, ako aj finančnú pomoc, avšak za podmienky, aby bol jeho mentálny stav stabilizovaný a nemali by v jeho prítomnosti strach o svoju vlastnú bezpečnosť.

10. Prokurátor Okresnej prokuratúry K. vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že rozsudok nezasahuje neprimerane do základných práv F. H. a v rozsahu obmedzenia plní predovšetkým úlohu ochrannú v ekonomickej a zdravotnej sfére jeho života. Nestotožňuje sa s tvrdením odvolateľa o tom, že malo by byť v konaní porušené jeho právo na spravodlivý proces. Vyjadril názor, že súd prvej inštancie opakovane rozhodol na základe riadne vykonaného dokazovania na základe rozsiahleho znaleckého dokazovania vrátane dôkazu v podobe vypracovaného kontrolného znaleckého posudku č. XX/XXXX zo dňa 1.8.2021. Poukazuje na jeho závery a najmä na výsluch znalkyne S. Z. A., z obsahu ktorých vyplýva dôvodnosť a správnosť rozhodnutia súdu. Navrhol potvrdiť napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného rozsiahleho dokazovania sa stotožňuje so záverom súdu uvedeným v bode 25 odôvodnenia rozsudku, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony dokáže ochrániť samotnú osobu a je plne v jeho záujme. Uvedený záver súdu zodpovedá riadnemu vyhodnoteniu výsledkov, predovšetkým znaleckého dokazovania. Znaleckým dokazovaním bola konštatovaná prítomnosť až 2 psychiatrických diagnóz, pričom znalkyňa S. A. jednoznačne konštatovala, že prognóza obidvoch týchto diagnóz je nepriaznivá a nemôže sama odoznieť. Z výsledkov kontrolného znaleckého dokazovania vyplynulo, že F. H. nie je schopný samostatne fungovať a hospodáriť a sú ohrozené jeho zásadné podmienky bazálnej existencie v zmysle bývania, hospodárenia s peniazmi a zachovania základného životného zabezpečenia. Za ešte závažnejší považuje prokurátor záver znalkyne, že F. H. nie je spôsobilý riadne posúdiť svoj zdravotný stav na účely udelenia súhlasia s akoukoľvek liečbou, čo ho môže priamo ohrozovať na živote prihládajúc najmä k nepriaznivej prognóze zhoršovania psychiatrických diagnóz do budúcnosti.

XX. F. I. H. ako osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, vo vyjadrení k vyjadreniam k jeho odvolaniu uviedol, že v celom rozsahu trvá na všetkých dôvodoch svojho odvolania a navrhuje, aby odvolací súd rozhodol v zmysle jeho odvolacieho návrhu.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

12. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP), a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

13. Predmetom konania a v dôsledku podaného odvolania aj predmetom odvolacieho konania je posúdenie návrhu navrhovateľa na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony F. I. H..

14. Odvolacím súdom bolo zistené, že súd prvej inštancie vykonal potrebné dokazovanie, riadne zistil skutočný stav potrebný na rozhodnutie, zaoberal sa všetkými podstatnými skutočnosťami. Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k správne záveru o dôvodnosti obmedzenia spôsobilosti vyšetrovaného na právne úkony. Odvolací súd dospel k záveru, že rozsah obmedzenia, ktorý stanovil súd prvej inštancie je primeraný aj vo vzťahu k oprávneniu nakladania s finančnými prostriedkami nad sumu 150,- eur mesačne a vyslovovaniu informovaného súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ako v ústavnej, tak aj ambulantnej forme, a tiež rozhodovania o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

15. Inštitút obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je zásahom do základných práv a slobôd (tiež zásahom do súkromia fyzickej osoby), ktorý musí byť primeraný sledovanému cieľu, musí byť čo najužší, t.j. len v nevyhnutnej miere.

16. K inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je potrebné zdôrazniť, že jeho zákonná úprava a doterajšia prax súdov je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovacia činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania, alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení, alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby (uznesenie NS SR 8Cdo/276/2014).

17. Rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony súd vydá vtedy, ak existuje niektorý zo zákonných dôvodov, teda fyzická osoba trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov, omamných prostriedkov, či jedov a v dôsledku týchto osoba nie je schopná robiť niektoré, resp. žiadne právne úkony. Samotná existencia faktorov umožňujúcich obmedziť rozsah spôsobilosti konať s právnym následkom sama osebe nestačí a rozhodnutie súdu je viazané na predpoklad, že z uvedených dôvodov fyzická osoba nie je spôsobilá robiť právne úkony. Existencia uvedených predpokladov je predmetom dokazovania, pričom súd v tomto konaní v zmysle základných princípov je povinný zistiť skutočný stav veci a je povinný vykonať dôkazy potrebné na zistenie skutočného stavu, aj keď ich účastníci nenavrhli (čl. 6 Základných princípov, § 35, 36 CMP). Duševná porucha ani existencia závislosti spôsobujúcej obmedzenie spôsobilosti konať s právnym následkom nemôže byť krátkodobá. Občiansky zákonník v § 10 predpokladá, že ide o stav trvalý po určitú kvalifikovanú dobu.

18. Vyšetrovaný namieta v odvolaní, že jeho dcéra F. ustanovená ako procesný opatrovník v priebehu konania vystupovala v príkrom rozpore s jeho záujmami. Ďalej namietal, že súd vychádzal najmä zo znaleckých posudkov vypracovaných tendenčne a neúplne. Odvolateľ sa domnieva, že znalkyňa pre potreby spracovania znaleckého posudku používa len tú časť dokumentácie, ktorá je pre neho poškodzujúca a nezisťuje jeho zdravotný stav seriózne a komplexne, znalkyňa je vo veci zaujatá. Ďalej namietal, že navrhol ako svedka doložiť ošetrojúcu lekárku S.. I., u ktorej absolvuje ambulantnú liečbu a ktorá potvrdila svojimi dokladmi, že nariadená ambulantná liečba je postačujúca a vhodná vzhľadom na jeho zdravotný stav. Súd však návrh na vykonanie výsluchu S.. I. zamietol a tento dôkaz nevykonal. Za procesnú a právnu vadu považuje skutočnosť, že za opatrovníka mu je ustanovené Mesto N., teda navrhovateľ, ktorý v celom konaní vystupoval proti jeho osobe a je preto zrejme, že takto ustanovený opatrovník je v konflikte záujmu a nemôže nezaujato vo vzťahu k jeho osobe vykonávať funkciu opatrovníka. Odvolací súd uvádza k námietkam vyšetrovaného, že v danej veci bolo nariadené znalecké dokazovanie, nakoľko posúdenie otázky, či fyzická osoba trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, alebo či pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, je otázkou čisto odbornou. Ustanovenie § 244 Civilného mimosporového poriadku ukladá súdu v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony ustanoviť a vyslychnúť znalca, ak nie je postačujúce vyslychnúť len ošetrojúceho lekára. Odvolací súd má za to, že argumenty vyšetrovaného o nedostatkoch znaleckých posudkov nie sú relevantné. Odvolací súd nezistil žiadne pochybenie znalcov. Odvolací súd dospel k záveru, že vypracované znalecké posudky spĺňajú všetky náležitosti, sú jasné a určité. Taktiež z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že výsledky znaleckého dokazovania neboli súdom prvej inštancie prebraté nekriticky. Znalec je odbornou osobou, ktorá má potrebné znalosti na to, aby vedela ako a akým spôsobom sa má posúdiť psychický stav osoby. Zo znaleckých posudkov vyplýva, že obaja ustanovení znalci pri vypracovaní posudku vychádzali zo zdravotnej dokumentácie vyšetrovaného a zo súdneho spisu. To, že vyšetrovanému sa javilo, že znalci uviedli len to, čo im vyhovovalo, že boli už vopred rozhodnutí o záveroch znaleckých posudkov, sú jeho subjektívne pocity a nemožno na ich základe spochybniť závery posudkov, keď závery znaleckých posudkov korešpondujú aj so zisteným stavom z ostatných vykonaných dôkazov. Súd nemá mať prečo pochybnosť o odbornosti znalcov a ich postupu pri vypracovaní posudku. Znalkyňa S.. G. H. v znaleckom posudku č. XX/XXXX z 18.12.2020 konštatovala, že prognóza zdravotného stavu u posudzovaného je nepriaznivá a stav sa v budúcnosti môže len

zhoršovať vzhľadom na ochorenie, ktoré je spojené s nadužívaním alkoholu, a preto môže ohrozovať seba a aj okolie. Ďalej konštatovala, že v štádiu dekompenzácie sa N. ochorenie prejavuje poruchami vnímania, poruchami myslenia spolu aj s poruchami správania, ktoré je psychoticky motivované, pričom kritičnosť, úsudok a chápanosť sú v tomto štádiu plne vymiznuté. Poukázala na emočné oploštenie s neschopnosťou empatie, emočnú labilitu so zvýšenou iritabilitou, impulzivitou s poruchami správania s heteroagresivitou verbálnou ako aj brachiálnou. Upriamila pozornosť, že menovaný je k chorobe a liečbe nekritický, nepovažuje ju za dôležitú, absentuje jeho pocit chorobnosti. Znalkyňa S. Z. A. konštatovala dve psychiatrické diagnózy, ktoré sú prítomné 17 rokov, pričom obe diagnózy znamenajú kvalitatívne mínusový dopad na spôsob života F. H.. Vývoj týchto ochorení teda schizofrénie a závislosti je nepriaznivý, čo nemôže nikdy odoznieť. Taktiež zdôraznila, že F. H. si nie je schopný zabezpečiť riadnu starostlivosť v prípade ďalších iných zdravotných komplikácií a zhrnula, že prvotná diagnóza, teda N., je len viac podporovaná jeho ďalšou diagnózou, teda závislosťou na alkohole. Zo záverov kontrolného znaleckého posudku jednoznačne vyplynulo, že N. ochorenie a alkoholizmus je ochorenie degeneratívne v zmysle sekundárnej deteriorácie intelektových schopností, osobnosť F. H. je rigidná, nie je schopný racionálnych, kreatívnych a hlavne samostatných úkonov v priebehu denného bežného života a teda nie je schopný samostatne fungovať tak, aby neboli ohrozené jeho zásadné podmienky bazálnej existencie v zmysle bývania, hospodárenia s peniazmi a zachovania základných životných zabezpečení. Mala za to, že F. H. nie je spôsobilý posúdiť svoj zdravotný stav na účely udelenia súhlasu s akoukoľvek liečbou a teda je potrebné, aby tento súhlas bol nahradený súhlasom opatrovníka.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je nepochybné, že odvolateľovi bolo potrebné poskytnúť ochranu vo forme jeho obmedzenia v spôsobilosti na právne úkony. V danom prípade súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dostatočne zistil skutočný stav vecí. Zo znaleckých posudkov a tiež správy Mestskej polície N. (priestupky od roku 2016), správy Okresnej prokuratúry K. (v trestnom konaní pre prečin nebezpečného prenasledovania podľa § 360 a ods. 1 písm. a/, e/, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona bolo trestné stíhanie zastavené prokurátorom podľa § 215, ods. 1 písm. e/ Tr. Poriadku, pretože obv. F. H. nebol v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný a následne mu bolo uznesením OS Poprad uložené podrobiť sa psychiatrickému liečeniu ústavnou formou, ktoré bolo neskôr zmenené na ambulantnú formu), nepochybne vyplýva záver, že aktuálny a hlavne dlhodobý psychický stav F. H. plne odôvodňuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Z argumentácie vyšetrovaného vyplýva, že si prakticky neuvedomuje, že má nejaké psychické problémy, napriek tomu že jeho ochorenie je trvalého charakteru.

20. Vo vzťahu k námietke, že neboli žiadne preukázateľné skutočnosti, z ktorých by vyplývala odôvodnená potreba zásahu do spôsobilosti posudzovaného, odvolací súd uvádza, že s uvedenými výhradami sa nestotožňuje, nakoľko z vykonaného dokazovania je zrejmé, že zdravotný stav posudzovaného si vyžaduje obmedzenia tak, ako sú stanovené v napadnutom rozsudku, a to v záujme odvolateľa a tiež vzhľadom na potrebu zabezpečenia starostlivosti o posudzovanú osobu treťou osobou. Nemožno prehliadnuť skutočnosť, že posudzovaný trpí N. ochorením s dopadom nielen na jeho psychické zdravie, ale aj na stabilitu celej rodiny a finančnú situáciu.

21. V konaní bolo preukázané, že posudzovaný v zásade celkom nespolupracuje, pričom práve spolupráca je predpokladom udržateľnosti stabilizovaného zdravotného stavu. Odvolací súd konštatuje, že rozhodnutím o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je potrebné vždy sledovať záujem osoby, o spôsobilosť ktorej ide a až následne záujem verejný či tretích osôb. Bolo preukázané, že posudzovaný v dôsledku svojej choroby nie je schopný sa postarať o svoje záležitosti a vlastnými úkonmi poškodzuje svoj osobný a majetkový záujem. Záujem osoby, o spôsobilosť ktorej ide, vyplýva z celého textu návrhu, z písomných podaní navrhovateľa, procesného opatrovníka a z ich prednesov pred súdom či z vyjadrení k odvolaniu osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná.

22. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď vychádzal pri zistení skutočného stavu vecí z predložených znaleckých posudkov, z ktorých vyplýva, že vyšetrovaný trpí duševnou chorobou, ktorá nie je prechodná a robí ho nespôsobilým na niektoré právne úkony. Odvolací súd má preto zhodne so súdom prvej inštancie za to, že sú splnené podmienky k obmedzeniu vyšetrovaného v spôsobilosti na právne úkony, nakoľko bolo preukázané, že vyšetrovaný trpí N. ochorením, teda duševnou chorobou, ktorá nie je len prechodného charakteru, v spojení s alkoholizmom. Naopak ide o ochorenie trvalé. Je potrebné zdôrazniť, že rozhodnutie o obmedzení vyšetrovaného je v záujme vyšetrovaného a je spôsobilé chrániť ho.

23. Konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je obligatórne spojené s konaním o ustanovenie opatrovníka. V rozsudku, ktorým súd vysloví rozsah obmedzenia, bude ďalší, tzv. závislý výrok o ustanovení opatrovníka.

24. Zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony súd obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník (obligatórne opatrovníctvo). V zmysle § 27 ods. 3 OZ sa uprednostňuje príbuzný fyzickej osoby alebo iná vhodná osoba, ak jej niet, orgán miestnej správy alebo jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnené vystupovať vo svojom mene (verejný opatrovník). Ustanovenie verejného opatrovníka má byť vo vzťahu k skôr uvedenej možnosti len subsidiárne. Práva a povinnosti opatrovníka zahŕňajú zabezpečenie starostlivosti o osobu opatrovanca, starostlivosť o jeho majetok a v neposlednom rade zastupovanie opatrovanca, a to v rozsahu, v akom je opatrovanec na relevantné úkony nespôsobilý. Zástupcom nemôže byť ten, koho záujmy sú v rozpore so záujmami zastúpeného. Podľa judikatúry samotná existencia potenciálneho rozporu záujmov k zákonnému zákazu zastupovať nestačí; rozpor záujmov musí reálne existovať. Pri posudzovaní rozporu medzi záujmami zástupcu a zastúpeného treba vždy vychádzať z povahy konkrétneho právneho úkonu, ako aj zo všetkých okolností prípadu tak, aby bolo možné náležite zabezpečiť ochranu záujmov zastúpeného. Zákon sankcionuje porušenie § 22 ods. 2 OZ absolútnou neplatnosťou právneho úkonu alebo právnych úkonov zástupcu uskutočnených v mene a na účet zastúpeného. Regulácia zákonného zastúpenia má v právnej úprave inkorporované aj určité zabezpečovacie mechanizmy, ktoré majú zabrániť zneužitiu inštitútu zastúpenia v situácii ohrozenej kolíziou záujmov. Ak nejde o bežnú vec, na nakladanie zákonných zástupcov s majetkom zastúpených je potrebné schválenie súdom, ktoré je predpokladom platnosti týchto právnych úkonov (§ 28 OZ). Ak dôjde k stretnutiu záujmov zákonného zástupcu so záujmami zastúpeného alebo k stretnutiu záujmov tých, ktorých zastupuje ten istý zákonný zástupca, ustanoví súd kolízneho opatrovníka (§ 30 OZ). Kolízny opatrovník je osobitným zástupcom, ktorého práva a povinnosti sa viažu len na uskutočňovanie právnych úkonov ohrozených kolíziou záujmov. V ostatnom koná za zastúpeného jeho zákonný zástupca. Ide o osobitnú úpravu konfliktu záujmov ad hoc, keď je zákonný zástupca v mimoriadnej situácii diskvalifikovaný pomerom k veci. Ide o hmotnoprávneho opatrovníka, ktorého nemožno stotožňovať s inštitútom procesného zastúpenia. Funkcia kolízneho opatrovníka zaniká ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený. Ust. § 69 CSP potom rieši prípad, keď je potrebné fyzickej osobe ustanoviť procesného opatrovníka pre nemožnosť jej zákonného zástupcu konať, a to napr. aj v dôsledku kolízie záujmov medzi zákonným zástupcom a osobou obmedzenou v spôsobilosti na právne úkony. Na zabezpečenie kvalifikovanej ochrany práv a právom chránených záujmov opatrovanca súd v zmysle ust. § 277 ods. 1 CMP vykonáva dohľad nad výkonom funkcie opatrovníka. Jedným zo spôsobov zániku výkonu funkcie opatrovníka je podľa § 277 ods. 2 CMP jeho odvolanie na základe rozhodnutia súdu, pretože je tu niektorý zo zákonných dôvodov pre takýto postup. Dôvody pre odvolanie zákon viaže vo vzťahu k opatrovníkovi, teda možno hovoriť o relatívnom zániku opatrovníctva (týka sa konkrétneho subjektu opatrovníka). Tieto dôvody sú strata spôsobilosti opatrovníka na výkon funkcie, porušovanie povinností opatrovníkom, zneužívanie jeho práv či iné vážne dôvody.

25. Vzhľadom na obmedzenie menovaného v spôsobilosti na právne úkony súd prvej inštancie postupoval správne, keď pristúpil k ustanoveniu opatrovníka na jeho zastupovanie v rozsahu vysloveného obmedzenia. Pokiaľ ide o výber osoby opatrovníka pre posudzovaného, súd prvej inštancie správne sa snažil uprednostniť osobu z okruhu jeho najbližších príbuzných, nakoľko nikto z príbuzných neprejavil záujem funkciu opatrovníka vykonávať, v rozsahu obmedzenia mu bol správne ustanovený opatrovník Mesto N..

26. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že rozsah obmedzenia vo vzťahu k oprávneniu nakladania s finančnými prostriedkami nad sumu 150,- eur mesačne, korešponduje so zisteným stavom veci na základe vykonaného dokazovania a nezasahuje do práv vyšetrovaného neprimeraným spôsobom. Taktiež je dôvod, aby bol vyšetrovaný obmedzený v spôsobilosti vyslovovať informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti ako v ústavnej tak aj ambulantnej forme, rozhodovať o potrebe sociálnej a zdravotnej starostlivosti. Odvolací súd má za to, že vyšetrovaný nemá právo sa sám rozhodnúť o svojom telesnom a duševnom zdraví a o tom, či a ako sa bude liečiť. Pokiaľ ide o jeho psychické ochorenie, odvolací súd poukazuje na to, že ochrana vyšetrovaného a spoločnosti pred negatívnymi následkami jeho ochorenia, sú tiež poskytnuté ustanoveniami § 252 až 271 CMP, ktoré upravujú konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení aj bez jeho súhlasu a

to najmä v spojitosti s tým, že pod vplyvom zhoršenia psychického stavu sa vyskytne také správanie osoby, že ohrozuje okolie, či seba.

27. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1, 2 CSP.

28. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle ust. § 52 CMP tak, že vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V mimosporovom konaní súd rozhoduje o náhrade trov konania na základe návrhu, ktorý predložený nebol.

29. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).